

b. Beskæftigelsen i byggeriet.

Der var i 1953 ifølge det statistiske departements opgørelser gennemsnitlig 60 800 organiserede arbejdere beskæftiget indenfor byggeindustrien. På de enkelte fag fordeler arbejdskraften sig således:

Murere.....	10 400
Murerarbejds mænd .	14 600
Tømrere.....	11 700
Malere.....	8 700
Snedkere.....	4 600
Andre fag.....	10 800
Ialt...	<u>60 800</u>

Bortset fra sæsonledigheden har beskæftigelsen for bygningsarbejderne i de senere år været meget høj. Det gælder især murerfaget, hvis kapacitet har sat grænsen for størrelsen af det boligbyggeri, der har kunnet igangsættes. Dette har været baggrunden for, at ministeriet har givet det utraditionelle byggeri, der ikke lægger beslag på faglært murerarbejds kraft, en vis fortrinsstilling med hensyn til opnåelse af statslån.

c. Materialereguleringen.

I besættelsesårene førte mangelen på en række byggematerialer til rationeringsordninger for f. eks. jern, cement og glas samt radiatorer og rør.

Efter krigens ophør genoptoges produktionen inden for byggefagene i forøget omfang, og dette medførte ret hurtigt en stigende efterspørgsel efter materialer og arbejdskraft. Dette i forbindelse med, at der stadig var knaphed på en række materialer, navnlig træ, førte til to bekendtgørelser fra handelsministeriet af 6. september 1946 og 10. december 1946, der havde til formål at koncentrere materialer og arbejdskraft om boligbyggeriet og det nødvendige erhvervsbyggeri, navnlig eksportindustriene. Efter den sidste bekendtgørelse krævedes der materialebevilling til praktisk talt alle byggearbejder og en række anlægsarbejder. Ved forsyningsministeriets bekendtgørelse af 7. august 1947 blev reglerne yderligere skærpet, idet nu også de fleste reparations- og vedligeholdelsesarbejder krævede særlig tilladelse fra kommunalbestyrelserne. De nævnte regler administreredes i øvrigt af byggenævnet. Sideløbende med disse regler gjaldt særlige klausuleringsordninger for de vigtigste byggematerialer.

I løbet af 1947 førte vanskelighederne til, at opførelsestiden for det igangværende byggeri blev urimelig lang, Byggenævnet standsede derfor indtil

videre udstedelsen af materialebevillinger bortset fra særlige undtagelsestilfælde.

Ved boligministeriets oprettelse blev administrationen af materialereguleringen yderligere skærpet, men der påbegyndtes dog ret hurtigt en afvikling af restriktionerne i takt med den forbedrede tilgang af materialer.

Med kortere afbrydelser — forårsaget bl. a. af træmangel som følge af Korea-krigen og af det omfattende militærbyggeri — er den gradvise afvikling af materialereguleringen fortsat gennem en række bekendtgørelser, således at i dag kun det offentlige byggeri, kontor- og butikksbyggeri, forlystelses-, forenings- og forsamlingslokaler o. lign. er underkastet regulering. Bestemmelsernes væsentligste funktion er nu at tvinge en vis del af byggeriet over på vinterbyggeriet og utraditionel udførelse for derigennem at forøge byggefagernes kapacitet.

d. Byggeriets omkostningsforhold.

Om udviklingen indenfor de forskellige faktorer, der påvirker byggeriets omkostninger, kan gives følgende oplysninger:

1. Grundudgifterne.

I hovedstadsområdet kan man skønsmæssigt anslå, at købesummerne for grunde, der var beliggende i de yderkvarterer, hvor bebyggelsen navnlig foregik i slutningen af 30'erne, dengang androg 12—15 kr. pr. m² etageareal, medens købesummen for grunde i yderkvarterer, hvor byggeriet navnlig finder sted i dag, andrager 22—25 kr. pr. m² etageareal.

Grundkøbesummernes størrelse afhænger dog af, i hvilket omfang grunden er byggemoden, og der er i ovennævnte tal regnet med nogen byggemodning.

Grundkøbesummerne udviser således en mindre stigning i årenes løb end prisniveauet i almindelighed, men udgifterne til byggemodning (vej-, kloakanlæg, ledningsanlæg og ekstrafundering) er steget stærkere end det almindelige prisniveau.

Det kan således nævnes, at vej- og kloakbidrag i 30'erne skønsmæssigt kunne anslås til 3—4 kr. pr. m² etageareal, medens vejbidrag i yderkvartererne i dag ikke sjældent beløber sig til 10—12 kr. pr. m² etageareal og kloakbidrag til 14—20 kr. pr. m² etageareal.

Deler man grundudgiften op i købesummen for den nøgne jord og i vej- og kloakudgifter, vil man i hovedstadsområdet ofte konstatere følgende fordeling: